

ISKOLÁNK TÖRTÉNETE

Iskolánk a Berettyóújfalui SZC Veres Péter Gimnázium, Technikum és Szakképző Iskola nevet viseli. De ez nem volt mindig így, a gimnázium és a szakképző iskola élete csak 1999-ben forrt össze, addig külön utakon jártak. Mindkettőnek megvan a maga gondokkal, megpróbáltatásokkal teli múltja, története.

A szakképző iskola alapításának hatvanéves jubileumát ünnepeljük. Az induló iskola küzdelmeit foglalja össze Baji Gál Ferenc, a szakiskola egykori igazgatója a Szakképzés Balmazújvároson című írásában:

„A szervezett szakmai oktatás 1954. szeptember 22-én indult meg, akkor tizenhárom fővel, mint az az irattári levélből kiderült. Azok a diákok ma már felnőttek, sőt nagyszülők. Néhányukat én is ismerem (Pinczés Gyula 1939. X. 4., Béke Ferenc 1938. IX. 10., Kulcsár Endre 1939. IX. 8.)

«Ma már ezen időszak csupán oktatási történelem, kevesen emlékeznek az akkori időkre és tanítókra»- írtam beszámolómban is, melyet a t. képviselő-testület fog megtárgyalni. Most mégis tennék egy emlékeztetést azok számára, akik az „inasiskolába”, az „ipari iskolába” jártak az elmúlt harmincnegyzár év alatt, és sikerrel vizsgáztak. Ők itt élnek – remélem, dolgoznak – közöttünk, egy részük Balmazújvároson túl gyakorolja szakmáját, mert szakmát, becsületet, emberséget tanultak és kaptak. Fogadjuk el, hogy az itt folyó szakmai képzés a kor színvonalának és követelményének nagyon jól megfelelt. Az, hogy az idő eljárt volna felette? Talán így nem is igaz! Mindenesetre csak a diákok mesterei lettek szakmájuknak. Javították cipőinket, kovácsolták a sok ácskapcsot és patkoltak, készült az öltöny, és épültek a házak a kezük nyomán. Ezt én csak érdemként tudom leírni. De kiktől is tanultak ezek a „nagyszülők, szülők” azokban az ötvenes években? Az első igazgató Túri Bernát volt, rajta kívül Túri Aranka, Grozdits Antal tanították az akkori „tizenhármakat”. Körülményeik sajnos messze elmaradtak a korszerű tanteremtől, sőt néha gond volt a téli tüzelőellátás is. 1955. január 6-án kelt levél a következőket tartalmazza: «... Miszerint tüzelőhiány miatt az elméleti oktatást szüneteltetni kell.» Figyelemre méltó azonban, hogy a gyakorlati oktatás zavartalanul folyt, és mindegyik tanuló kisiparosnál dolgozott. A fejlődés az első öt-hat évben a balmazújvárosi állami ipar megjelenéséig váratott magára. De ez nem jelentette azt, hogy az addig kikerülő szakemberek nem tanulták meg jól mesterségüket. Néha lámpafény mellett, „változatos körülmények között” tanultak (tűzoltószertár, szigetkerti iskola, németfalusi iskola).

Az 1957-ben induló harmincfős vegyes osztály tablóját nézem. Ismerős arcok, ismerős nevek, közülünk eltávozott tanárok, megbecsült tanítók. Tiszteletem kifejezéséül nevük leírásával emlékezem róluk: Kiss József, Ferenczi János, Tallódi Sándor, Molnár István, Lázár Martinka – ahogy Berci bácsi nevezte -, Holb Gyula, Bányai István, Harangi János, Harangi Péter, Horváth Imre,

Fekete Antal, Tóth József, Kiss Péter. Ők, az élő és már eltávozott oktatók sok jó szakembert adtak Balmazújvárosnak. Közülük nemcsak mesterek kerültek ki, hanem diplomát szerző felnőttek is.

A Böszörményi út 2. szám alatt egyetlen tanteremben meginduló oktatás 1957-től a szigetkerti iskolában folytatódott, majd a németfalusi iskola lett az otthona a szakmunkásképzésnek. Az akkori szakmák: lakatos, villanszerelő, műszerész, kovács és órás. 1958-ban már építőipari jellegű szakmák – ács, kőműves, burkoló és tetőfedő – oktatására is volt igény.

A szakképzés ugrásszerű létszámbeli növekedésére 1960-ban került sor, amikor az Épgép (Épületgépgyártó és Karbantartó Vállalat) debreceni gyára üzemet telepített Balmazújvárosra, és egy egész osztálynyi tanuló tudott az iskolába beiratkozni ugyanarra a vasipari szakmára. Az 1960-as évek közepére az iskolának már saját neve volt: 129. sz. Iparitanuló Iskola, melynek irányítását 1971-ben Turi Bernáttól Dobi Ferenc vette át. Az iskola azonban hamar elveszítette önállóságát, mert 1972-ben a debreceni 109. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézethez csatolták.

1975-ben már nyolc osztály és kb. 200 tanuló jelentette az újvárosi szakképzést. Sajnos az iskola főleg fiúknak adott továbbtanulási lehetőséget. A változást az 1976-ban induló nőiruha-készítő szakma beindítása jelentette. A Kossuth utcai iskola, ahol két műszakban egész nap folyt az oktató-nevelő munka, ezért már szűknek bizonyult. Megszületett a döntés: önálló épületet kell biztosítani az elméleti képzésnek. Tehát a következő lépés az volt, hogy 1978-ban a Petőfi Népkör épületét a Veres Péter u. 11. szám alatt ipari iskolává alakította át a

109. számú intézet a saját költségén.

1978 őszére a tantestületnek – mely két műszakban napi 8-11 órát dolgozott – kezdett kialakulni a magja: Pál János, Szabolcs István, Dobi Sándor, Czellar Gáborné, Molnár János, Fekete Antal, Gém Ferenc, Posta Sándor, Szabó Gábor. A mostoha körülmények ellenére több tanulót készítettek fel sikeresen megyei versenyekre, sőt eljutottak az országos döntőbe is.

A népkörből kialakított iskolaépület azonban nem felelt meg a követelményeknek, életveszélyessé vált. 1980-ban a Debreceni utcára költözött a szakképzés, ahol a 6. Sz. Általános Iskolával osztozkodott az épületen. Ekkor felmerült a kérdés: új iskola épüljön, vagy megszűnjön a képzés? A józan észnek és a segítő akaratnak köszönhetően 1987. november 5-én új épületet adtak át a Batthyány u. 1-7. szám alatt. 1988. január 1-jétől az intézmény 124. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet néven önálló iskolaként működött tovább. Dobi Ferenc nyugdíjazása után Baji Gál Ferenc töltötte be az igazgatói tiszteket.

1991-ben a szakmunkásképzés mellett megindult a szakközépiskolai oktatás is fémforgácsoló szakmában, a felnőttek átképzésének céljából pedig 1990-ben két szakmában is indítottak egyéves szakmai képzést. 1992-től vette kezdetét a kereskedelmi gazdaszónyképzés, amelyet az tett lehetővé, hogy dr. Budai Lajos volt magánháza a Nemzeti Gyermek és Ifjúsági Alapítvány átalakította az oktatás számára. A helyzet jónak ígérkezett, az

elméleti oktatás mellett biztos volt a tanműhelyi képzés is. 1995. január 20-án új tanműhelykomplexumot vehetett át az iskolavezetés az ACEX területén. A komplexumban kapott helyet a lakatos, a hegesztő, az autószerelő, a gépszerelő és a forgácsoló szakma. Szintén az ACEX területén oldották meg a nőruha-készítő szakma gyakorlati képzését.

Az iskola helyzetének stabilitását, elismerését a szakképzésben és a középfokú oktatásban a névadó ünnepség fejezte ki a legméltóbban. 1992. szeptember 20-án az iskola Széchenyi István nevét vette fel. Az intézmény megnevezése ezután: Széchenyi István Szakmunkásképző és Szakközépiskola. A névadó nagysága és sokoldalúsága lett példaképe az iskolának.

A gimnáziumi képzés kerek ötven éve, 1964. szeptember 1-jén indult meg városunkban. A gimnázium alapítására Csige József, volt igazgatónk a következőképpen emlékszik vissza *Negyven év múltán...* című írásában:

„Az 1960-as években országszerte, így megyénkben is sorra létesültek új gimnáziumok. Az akkori célok között szerepelt a középiskoláztatás általánossá tétele, jóllehet ennek egyelőre sem személyi, sem tárgyi feltételei nem voltak biztosítottak. A nagy lendülettel létrehozott kisgimnáziumok egy része nem bizonyult életképesnek, de a megmaradtak azóta is hasznos szerepet töltenek be a 14-18 éves ifjúság nevelésében. Balmazújvároson is ebben az időszakban - 1963-64-ben - került sor a gimnázium megszervezésére, de nem önálló iskolaként, hanem az egyik általános iskolával közös igazgatásban, hogy megindulhasson a középiskolai oktatás. Akkor úgy tervezték, hogy néhány éven belül felépül a gimnázium épülete, s önálló iskolaként fog működni. Ez azonban csak terv maradt, s a megvalósulásra, akár csak az önállósulásra is közel két évtizedet kellett várni.

A községben 1964. október 22-én adtak át egy új, 8 tantermes általános iskolát (Kossuth tér 15. sz.), amelynek földszintjén kapott helyet az induló gimnázium is, melynek szervezése már az előző tanévben megkezdődött. A megyei vezetés a kiváló pedagógust és igazgatót, Kalmár Zoltánt bízta meg a feladattal, aki 1982 végéig látta el a gimnázium igazgatói tisztét. A szervezés eredményességét mutatja, hogy 115 nyolcadikos tanuló jelentkezett az új, az induló gimnáziumba. Ez azt mutatta, hogy Balmazújváros öt általános iskolájának igazgatói és tanárai is magukénak érezték a középiskola létesítésének ügyét. Munkájuk, meggyőző pályairányításuk nélkül nem lett volna ennyire eredményes a beiskolázás, hiszen ez a létszám bő két és félszerese a megelőző évben a debreceni gimnáziumokba jelentkezők számának, s több mint ötszöröse a felvettekének.

Balmazújváros pedagógusainak tekintélye és befolyása tehát legyőzte az első akadályt, s 1964. szeptember 1-jén megkezdődött a gimnáziumi oktatás. Igaz, egyelőre a Daruban, de rövidesen az új iskolában folytatódott a nevelőmunka, pedig többen a régi és alkalmatlan polgári iskolába (Debreceni u. 9.) akarták "dugni" a gimnáziumot. A falu vezetői azonban jól látták, hogy ha azt akarja a község, hogy eredményes oktatás legyen a középiskolában, a lehetőségek közül a legmegfelelőbbet kell választani.

A megyei művelődésügyi osztály javaslatára a helyi igazgatók Kalmár Zoltán vezetésével választották ki a helyi nevelők közül az egyetemet végzett, megfelelő szakmai és pedagógiai felkészültséggel rendelkező tanárokat, akik a gimnázium első tanárai lettek: Ferenczi János, Tóth István,

Balogh Erzsébet, Koós Lajos és Bányai István, akikhez óraadó tanárok is csatlakoztak, s egy év múlva Tatár Zsolt is.

A közös és távirányítású gimnáziumban a nehézségek ellenére nagy lelkesedéssel és jó eredménnyel folyt a munka. Elégé egyedülálló volt, hogy a Kossuth tér 15. sz. épületben működött a gimnázium és a Debreceni úti Általános Iskola, a közös igazgatású általános iskola pedig a vasúton túl, a Bánlakon, ahol Kalmár Zoltán igazgató is dolgozott. A kezdeti években jelentős szakmai és szervezési segítséget kapott az iskola a hajdúböszörményi Bocskai István Gimnázium tantestületétől és Mihály János igazgatótól."

A nappali tagozattal egyidejűleg esti tagozat is indult a felnőtt dolgozók részére. A tagozatot először Ferenczi János, majd évtizedeken át Tatár Zsolt, később Pozsonyiné Ferenczi Irén vezette.

A szűkös körülmények és a jórészt hiányzó tárgyi feltételek ellenére lelkesen folyt a munka, az intézmény jó eredményeket produkált. Kalmár Zoltán igazgatónak mégis rengeteget kellett küzdenie a gimnázium megmaradása érdekében. Bizonyítania kellett, hogy a kisgimnázium életképes, és hogy az iskolát megtarthassák, még Veres Pétertől is segítséget kért. Végül annyit sikerült elérni, hogy 1968. szeptember 1-jétől Ferenczi János személyében igazgatóhelyettest neveztek ki.

1968-ban volt az első érettségi vizsga Balmazújvároson. A hatvanöt, érettségi bizonyítványt szerzett tanuló közül többen is főiskolán, illetve egyetemen folytatták tanulmányaikat.

Az 1970-es évek közepétől csatlakozott az alapító tanárokhoz Csige József, Gyürky Györgyné, Kovács Ildikó, Budainé Kálóczi Ildikó, Tóth Györgyné, Németi István, Szűcsné Faludy Edit, Nagy Géza, Pozsonyiné Ferenczi Irén, Kegyes Lászlóné, Tóthné Kis Margit, Felföldi János és még sokan mások.

Az 1978/79-es tanév fordulatot jelentett a gimnázium történetében, hiszen 15 évi fennállása után véglegesen megkapta a Kossuth tér 15. szám alatti épületet. Ennek következtében elegendő tanteremmel, kielégítő tanári szobával, irodával és szertárakkal, könyvtárral rendelkezett az iskola. 1983. január 1. újabb jelentős dátum: a gimnázium önálló intézmény lett. Ezzel lezárult egy gondokkal terhes, mégis eredményes, szép korszak. Kalmár Zoltán 19 évig vezette sikeresen a középiskolát, neve összeforrt a gimnáziummal. Utódja 1982-től Csige József lett.

1984. január 6-án az újvárosiak gimnáziuma felvette Veres Péter nevét, 1989-ben pedig Veres Péter-emlékérmeket alapítottak, mellyel a kiváló tanárok és diákok munkáját ismerték el.

Az 1980-as években a középiskola a nevelőtestület áldozatos munkájának köszönhetően a megye elfogadott intézményévé vált, mely eredményesség tekintetében az ország gimnáziumainak jobbik feléhez-harmadához tartozott. A rendszerváltás évében már az ország 176 középiskolájából a 70. helyen állt a rangsorban, megyei viszonylatban pedig a

harmadik helyre került, s csak a Kossuth Lajos és a Tóth Árpád Gimnázium előzte meg a felsőfokú felvételik sikeressége tekintetében.

1991-ben a tantestület saját anyagi hozzájárulásával létrehozta a Tálentum Alapítványt, mellyel a hátrányos helyzetű tanulók képzését segíti folyamatosan. 1990-ben az új tantervek megépítésével lehetővé vált a hatosztályos gimnázium megszervezése, s 1992. szeptember 1-jén megkezdődött a hatosztályos oktatási forma, amely azóta sajnos már megszűnt. Mivel Csige Józsefet 1994-ben országgyűlési képviselőnek választották, új igazgatója lett az iskolának Németi István személyében.

1997-ben az önkormányzat pénzügyi és gazdálkodási okokra hivatkozva az Arany János és a Kossuth Lajos Általános Iskolával vonta össze a gimnáziumot.

A két tagintézmény történetének áttekintése után elérkeztünk az 1999-es esztendőhöz, amikor a két iskola sorsa összekapcsolódott. Az önkormányzat úgy döntött, hogy városunk két középfokú oktatási intézményét egyesíti Balmazújvárosi Gimnázium, Szakközépiskola és Szakmunkásképző néven. Igazgatónak Szendrei Györgyöt nevezték ki.

A gimnázium ezzel elvesztette a város híres szülőttének nevét, de a tanárok, tanulók és a szülőföldjüket szerető hű polgárok óhajának megfelelően a középiskola hamarosan ismét a Veres Péter nevet viselte, mely név megtiszteltetés és egyben felelősség is, hiszen az alapítók küzdelmei megmutatták, hogy eredményeket elérni, sőt pusztán megmaradni is mekkora erőfeszítést igényel, mert a kicsi iskolák közül csak az maradt meg, amelyik akart is megmaradni.

2015. június 1-től iskolánk fenntartója a Berettyóújfalui Szakképzési Centrum.

Lós Mária
könyvtáros tanár

Felhasznált művek, források:

1. Baji Gál Ferenc: Szakképzés Balmazújvároson = Balmazújváros című újság, 1992. VI. évfolyam, 10-11. szám
2. Csige József: A balmazújvárosi gimnázium útja az önállóságig, In.: Csige József emlékezete, Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület, Debrecen, 2008., 58-65 p.
3. Csige József: Negyven év múltán... (A Veres Péter Gimnázium történetéből), In.: i. m. 72-77. p.
4. Király István: Iskolák és oktatásügy Balmazújvároson 1473-2000, Balmazújváros Város Önkormányzata, Balmazújváros, 2000., 119-121. p., 123-129. p.
5. Molnár István: A balmazújvárosi Széchenyi István Szakmunkásképző és Szakközépiskola története (Szakdolgozat), Balmazújváros, 1996.